

Asia C-515/21

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

20.8.2021

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Court of Appeal (ylioikeus, Irlanti)

Ennakkoratkaisupyyntön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

30.7.2021

Valittaja:

PH

Vastapuoli:

Minister for Justice and Equality

[– –][Menettelyn vaiheet, joiden päätteeksi Court of Appeal päättää esittää ratkaisematta olevat kysymykset unionin tuomioistuimelle]

[– –] [asianosaisten oikeudellisten neuvonantajien nimet]

COURT OF APPEAL

[– –] [asianumero ja jaoston kokoonpano]

**EUROOPPALAISESTA PIDÄTYSMÄÄRÄYKSESTÄ VUONNA 2003
ANNETTUA LAKIA**

(SELLAISENA KUIN SE ON MUUTETTUNA)

KOSKEVASSA ASIASSA, JOSSA ASIANOSAISINA OVAT

MINISTER FOR JUSTICE AND EQUALITY

[– –] *vastapuolena*

JA

PH

[– –] valittajana

EUROOPAN UNIONIN TOIMINNASTA TEHDYN SOPIMUKSEN

267 ARTIKLAN MUKAINEN

ENNAKKORATKAISUPYYNTÖ

Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin

- 1 Ennakkoratkaisua pyytää Court of Appeal (ylioikeus, Irlanti) [– –]
[– –]

Asianosaiset ja heidän edustajansa

- 2 Menettelyn asianosaiset ovat
Minister for Justice and Equality (jäljempänä vastapuoli) [– –]
PH (jäljempänä valittaja) [– –] [asianosaisten oikeudellisten edustajien nimet]

Pääasiassa kyseessä olevan oikeusriidan kohde

- 3 Puola vaatii valittajan luovuttamista 26.2.2019 annetun eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla. Eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä vaaditaan valittajan luovuttamista suorittamaan yhden vuoden pituinen vankeusrangaistus, johon Wrocław-Śródmieście'n piirioikeus tuomitsi valittajan 29.5.2015 Wrocławissa toimivaan likeyritykseen kohdistuneesta palveluestohyökkäyksestä sekä hyökkäyksen jatkamisella uhkaamisesta, ellei valittajalle suostuttaisi maksamaan. Tuomion täytäntöönpanoa lykättiin ehdollisesti viiden vuoden koeajaksi. Tämä rikos tehtiin vuoden 2015 tammikuussa, ja tässä päätöksessä siitä käytetään ilmaisua ”ensimmäinen rikos”.
- 4 Valittajaa koskeva käsittely annettiin hänelle tiedoksi, ja valittaja oli läsnä piirioikeudessa. Hän ei valittanut tuomiosta eikä rangaistuksesta.
- 5 Bydgoszczyn piirioikeus totesi 21.2.2017 valittajan syylliseksi matkailuvaunuun murtautumiseen ja vaunun sisältämän irtaimiston varastamiseen. Valittajalle tuomittiin tästä rikoksesta, josta käytetään tässä päätöksessä ilmaisua ”toinen rikos”, 14 kuukauden vankeusrangaistus.
- 6 Toinen rikos tehtiin ensimmäisestä rikoksesta määrätyn rangaistuksen koeajalla, minkä johdosta Wrocław-Śródmieście'n piirioikeus antoi 16.5.2017 Puolan rikoslain 75 §:n 1 momentin mukaisen päätöksen yhden vuoden pituisen vankeusrangaistuksen täytäntöönpanosta (jäljempänä täytäntöönpanopäätös). Rikoslain 75 §:n 1 momentissa säädetään, että ”tuomioistuin määrää

rangaistuksen täytäntöön pantavaksi, jos rikoksesta tuomittu syyllistyy koeajalla samankaltaiseen tuottamukselliseen rikokseen kuin josta hänelle on pätevällä tavalla määrätty lopullinen vankeusrangaistus.” Rikoslain 75 §:n 1 momentti vaikuttaa ensi näkemältä pakottavalta, ja pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen viittaa määrätyn rangaistuksen suorittamista koskevan päätöksen olevan ”pakottava”.

- 7 Valittaja ei ollut tietoinen vuoden 2017 huhtikuussa Bydgoszczyn piirioikeudessa pidetystä käsittelystä, eikä hän ollut läsnä käsittelyssä henkilökohtaisesti eikä oikeudellisen edustajan välityksellä. Hän ei ollut tietoinen myöskään Wrocław-Śródmieścien piirioikeudessa myöhemmin käydystä menettelystä, joka johti täytäntöönpanopäätöksen antamiseen, eikä hän ollut läsnä 16.5.2017 pidetyssä käsittelyssä henkilökohtaisesti eikä oikeudellisen edustajan välityksellä.
- 8 Wrocław-Śródmieścien piirioikeus antoi 26.2.2019 eurooppalaisen pidätysmääräyksen. Siinä vaaditaan valittajan luovuttamista ainoastaan ensimmäisen rikoksen osalta. Luovuttamista ei ole vaadittu toisen rikoksen osalta.
- 9 Bydgoszczyn piirioikeus selitti High Courtin (ylempi piirituomioistuim, Irlanti) esittämään tietopyyntöön vastatessaan, että toista rikosta koskevaan tuomioon liittyvä muutoksenhaku-aika oli kulunut umpeen. Bydgoszczyn piirioikeuden mukaan ”ylimääräinen muutoksenhaku (kumoaminen, menettelyn uudelleenaloittaminen)” on kuitenkin mahdollista kaikille asianosaisille. Kyseisestä menettelystä ei ole annettu tämän enempää tietoja. Pidätysmääräyksen antaneelta oikeusviranomaiselta saatujen tietojen perusteella on ilmeistä, että täytäntöönpanopäätös pysyy voimassa, ellei 21.2.2017 annetun päätöksen täytäntöönpanon lykkäämisestä anneta päätöstä tai kunnes tällainen päätös annetaan.
- 10 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen alustava näkemys on, että valittajan toista rikosta koskevassa oikeudenkäynnissä ja hänen poissa ollessaan annetussa tuomiossa ei ole noudatettu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmissoikeussopimuksen) 6 artiklaa tai (soveltuvin osin) perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklaa. Tällä hetkellä käytettävissä olevien tietojen perusteella on mahdotonta todeta valittajan luopuneen oikeudestaan olla läsnä kyseisessä oikeudenkäynnissä. Samoin ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen alustava näkemys on, että jos valittajan toista rikosta koskeva oikeudenkäynti ja/tai täytäntöönpanopäätöksen antamiseen johtanut myöhempi käsittely on katsottava varsinaisesti tässä kyseessä olevan luovuttamisen osalta ”päätökseen johtaneeksi oikeudenkäynniksi”, eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen (2002/584/YOS) (jäljempänä puitepäätös) 4 a artiklan / eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä vuonna 2003 annetun lain (European Arrest Warrant Act 2003, jäljempänä vuoden 2003 laki), sellaisena kuin se on muutettuna, 45 §:n edellytykset eivät täyty. Valituksessa on kyse tosiasiaa siitä, onko näillä seikoilla lähtökohtaisesti lainkaan merkitystä luovutuspäätöksen kannalta. Jos

nämä seikat katsotaan merkityksellisiksi, lisätutkimukset saattavat olla tarpeen ennen lopullista arviointia siitä, olisiko luovuttamisesta tosiasiallisesti kieltäytyttävä tosiseikkojen perusteella.

- 11 Luovuttamista vastaan on esitetty useita perusteita, jotka kaikki High Court on hylännyt. Tämän ennakkoratkaisupyyntöä osalta vain seuraavat kaksi toisiinsa liittyvää vastustamisperustetta ovat merkityksellisiä:

(1) Valittaja väittää, että koska ensimmäisestä rikoksesta hänelle määrätty vankeusrangaistus (jonka osalta luovutusta vaaditaan) on täytäntöönpanokelpoinen ainoastaan siitä syystä, että valittaja tuomittiin myöhemmin toisesta rikoksesta, mikä johti puolestaan 16.5.2017 annettuun täytäntöönpanopäätökseen, on kyseisen tuomion ja täytäntöönpanopäätöksen antamiseen johtaneen menettelyn katsottava olevan puitepäätöksen 4 a artiklan 1 kohdassa, joka on pantu Irlannin lainsäädännössä täytäntöön vuoden 2003 lain 45 §:llä, tarkoitettu ”päätökseen johtanut oikeudenkäynti”. Valittaja väittää tämän perusteella, että hänen luovuttamisestaan olisi kieltäytyttävä, koska kyseinen menettely käytiin hänen poissa ollessaan eikä yksikään puitepäätöksen 4 a artiklan 1 kohdassa / vuoden 2003 lain 45 §:ssä asetetuista edellytyksistä täyty.

(2) Valittaja väittää, että menettelyssä, jonka päätteeksi hänet tuomittiin toisesta rikoksesta, ja menettelyssä, jonka päätteeksi annettiin täytäntöönpanopäätös, on loukattu hänelle kuuluvaa [– –] Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan mukaista [oikeutta] oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Koska menettely käytiin valittajan poissa ollessa ja koska on ilmeistä, ettei valittajalla ole oikeutta asian uudelleenkäsittelyyn tai muutoksenhakuun, joka voisi johtaa tuomion tai täytäntöönpanopäätöksen kumoamiseen, jos hänet luovutetaan, valittaja väittää, että hänen luovuttamisensa eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanemiseksi ”rikkosi räikeästi” Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 ja 48 artiklaa ja että tällöin vuoden 2003 lain 37 § edellyttää, että tuomioistuimien kieltäytyy hänen luovuttamisestaan.

- 12 Vastapuoli kiistää nämä väitteet. Edellä olevan 1 kohdan osalta vastapuoli väittää, että 22.12.2017 annetun tuomion Samet Ardic (C-571/17) PPU, [EU:C:2017:1026](#); jäljempänä tuomio Ardic) perusteella on ilmeistä, ettei valittajan tuomitsemiseen toisesta rikoksesta johtanut menettely eikä täytäntöönpanopäätöksen antamiseen johtanut myöhempi menettely ollut puitepäätöksen 4 a artiklassa / vuoden 2003 lain 45 §:ssä tarkoitettu ”päätökseen johtanut oikeudenkäynti”, vaan kyseinen oikeudenkäynti oli se, joka käytiin Wrocław-Śródmieście piirioikeudessa ja jonka päätteeksi hänet tuomittiin ja hänelle määrättiin rangaistus ensimmäisestä rikoksesta 29.5.2015. Puitepäätöksen 4 a artiklan / vuoden 2003 lain 45 §:n edellytykset täyttyivät kyseisen oikeudenkäynnin ja päätöksen osalta täysimääräisesti, sillä valittaja oli läsnä piirioikeuden käsittelyssä. Vastapuoli väittää vielä, että valittajan toisesta rikoksesta annetun tuomion johdosta Wrocław-Śródmieście piirioikeuden myöhemmin antama täytäntöönpanopäätös oli pelkkä vapausrangaistuksen

täytäntöönpanomenetelmiin liittyvä toimenpide, eikä se vaikuttanut valittajalle aiemmin ensimmäisestä rikoksesta annetussa tuomiossa määrätyn vapausrangaistuksen *luonteeseen tai määrään*. Edellä olevan 2 kohdan osalta vastapuoli väittää, ettei menettely, joka johti valittajan tuomitsemiseen toisesta rikoksesta ja sitten täytäntöönpanopäätöksen antamiseen, ole merkityksellinen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta päätettäessä. Vaikka 6 artiklaa olisi rikottu (mitä vastapuoli ei myönnä tapahtuneen), oikeussuojasta vastaavat pidätysmääräyksen antaneen valtion tuomioistuimet (ja [– –] Court of Appealin olisi oletettava, että valittajalla on käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot, jos hänet luovutetaan), eikä tällainen mahdollinen rikkominen ole niin vakava, että sen perusteella olisi syytä poiketa puitepäätöksen mukaisesta pääsäännöstä, jonka mukaan pidätysmääräykset olisi pantava täytäntöön.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä vuonna 2003 annettu laki (sellaisena kuin se on muutettuna)

- 13 Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä vuonna 2003 annetulla lailla (sellaisena kuin se on muutettuna) pannaan puitepäätös täytäntöön Irlannin lainsäädännössä.
- 14 Vuoden 2003 lain 45 §:ssä käytetään jäsenvaltioille puitepäätöksen 4 a artiklassa annettua mahdollisuutta. Siinä säädetään, että *”henkilöä ei luovuteta tämän lain nojalla, jos hän ei ole henkilökohtaisesti läsnä eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisen perusteena olevan vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen määrittämiseen johtaneessa oikeuskäsittelyssä, paitsi jos eurooppalaiseen pidätysmääräykseen on merkitty puitepäätöksen, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston puitepäätöksellä 2009/299/YOS, liitteessä olevan lomakkeen d kohdan 2, 3 ja 4 alakohdassa edellytetyt seikat.”* Kyseisen pykälän 3.1 a, 3.1 b, 3.2 ja 3.3 kohta vastaavat 4 a artiklan 1 kohdan a–d alakohtaa (45 § on kokonaisuudessaan tämän ennakkoratkaisupyynnön liitteenä).
- 15 Vuoden 2003 lain 37 §:n 1 momentissa säädetään (muun muassa) seuraavaa:

”Henkilöä ei luovuteta tämän lain nojalla, jos

(a) hänen luovuttamisensa on ristiriidassa niiden valtion velvoitteiden kanssa, jotka perustuvat (i) yleissopimukseen tai (ii) yleissopimuksen pöytäkirjoihin”.

Perusoikeuskirja

- 16 Perusoikeuskirjan 47 artiklan 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Jokaisella on oltava mahdollisuus saada neuvoja ja antaa toisen henkilön puolustaa ja edustaa itseään.”

- 17 Sen 48 artiklan 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Jokaiselle syytetylle taataan oikeus puolustukseen.”

Puitepäättös

- 18 Puitepäättöksen johdanto-osan 12 perustelukappaleessa todetaan (muun muassa), että puitepäättöksessä *”kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa tunnustettuja ja Euroopan unionin perusoikeuskirjasta, erityisesti sen VI luvusta, kuvastuvia periaatteita.”*
- 19 Puitepäättöksen 4 a artiklassa (joka on lisätty puitepäättöksen 2009/299/YOS 2 artiklalla) säädetään seuraavaa:

”Täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi myös kieltäytyä panemasta täytäntöön eurooppalaista pidätysmääräystä, joka on annettu vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanoa varten, jos henkilö ei ollut henkilökohtaisesti läsnä päätökseen johtaneessa oikeudenkäynnissä, jollei eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä todeta, että henkilö pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion kansallisessa lainsäädännössä tarkemmin määriteltyjen menettelyvaatimusten mukaisesti:

a) asianmukaiseen aikaan

i) joko oli saanut haasteen henkilökohtaisesti tiedoksi ja siten saanut tiedon päätökseen johtaneen oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta tai oli muilla keinoin tosiasiallisesti saanut virallisen tiedon kyseisen oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta – –,

ja

ii) hänelle oli ilmoitettu, että asia voidaan ratkaista, vaikka hän jää pois oikeudenkäynnistä,

tai

b) oli oikeudenkäynnistä tietoisena valtuuttanut oikeudenkäyntiavustajan, jonka joko asianomainen henkilö tai valtio oli nimennyt puolustamaan häntä oikeudenkäynnissä, ja tämä edustaja oli tosiasiallisesti puolustanut häntä oikeudenkäynnissä, tai

c) sen jälkeen, kun päätös oli annettu asianomaiselle henkilölle tiedoksi ja hänelle oli nimenomaisesti ilmoitettu hänen oikeudestaan uudelleenkäsittelyyn tai muutoksenhakuun, johon henkilöllä on oikeus osallistua ja joka antaa mahdollisuuden asian ratkaisuperusteiden uudelleentutkimiseen, mukaan lukien uudet todisteet, ja joka voi johtaa alkuperäisen päätöksen kumoamiseen:

i) *nimenomaisesti ilmoitti, ettei hän riitautu päätöstä;*

tai

ii) *ei pyytänyt uudelleenkäsittelyä tai hakenut muutosta määräajassa;*

tai

d) *ei saanut päätöstä tiedoksi henkilökohtaisesti, mutta*

i) se annetaan hänelle henkilökohtaisesti tiedoksi viipymättä luovuttamisen jälkeen ja hänelle nimenomaisesti ilmoitetaan hänen oikeudestaan uudelleenkäsittelyyn tai muutoksenhakuun, johon asianomaisella henkilöllä on oikeus osallistua ja joka antaa mahdollisuuden asian ratkaisuperusteiden uudelleentutkimiseen, mukaan lukien uudet todisteet, ja joka voi johtaa alkuperäisen päätöksen kumoamiseen;

ja

ii) hänelle ilmoitetaan, missä ajassa hänen on pyydettävä uudelleenkäsittelyä tai haettava muutosta, kuten asiaa koskevassa eurooppalaisessa pidätysmääräyksessä mainitaan. ”

Asiaa koskeva oikeuskäytäntö

- 20 Unionin tuomioistuin on tarkastellut 4 a artiklaa tuomiossa *Ardic*. Unionin tuomioistuin katsoi kyseisessä tuomiossa, että kun asianosainen on todettu syylliseksi rikokseen, josta hänelle määrättiin vapausrangaistus, jonka osalta myöhemmin tehtiin ehdonalaista vapauttamista koskeva päätös, käsitettä ”*päätökseen johtanut oikeudenkäynti*” on tulkittava 4 a artiklaa sovellettaessa ”*siten, että se ei kata myöhempää menettelyä, jossa tämä ehdonalainen vapauttaminen kumotaan sillä perusteella, että mainittuja ehtoja on rikottu koeaikana, siltä osin kuin tämän menettelyn päätteeksi tehdyllä kumoamispäätöksellä ei muuteta alun perin määrätyn rangaistuksen luonnetta eikä tasoa*”.
- 21 Irlannin tuomioistuimet ovat tarkastelleet useaan otteeseen arviointiperusteita, joiden mukaisesti luovuttamisesta olisi kieltäydyttävä vuoden 2003 lain 37 §:n perusteella. Oikeuskäytännössä korostetaan kieltäytymisen kynnyksen olevan korkea. Supreme Court (ylin tuomioistuin, Irlanti) on todennut tuomiossa *Minister for Justice v. Stapleton* ([2007] IESC 30, [2008] 1 IR 669), että ”*täytäntöönpanojäsenvaltion tuomioistuinten on ratkaistessaan, annetaanko luovutusmääräys, oletettava, että pidätysmääräyksen antaneen jäsenvaltion tuomioistuimet kunnioittavat – – ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, kuten Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 1 kohdassa vaaditaan*” (70 kohta). Tuomiossa *Minister for Justice and Equality v. Celmer* ([2019] IESC 80, [2020] 1ILRM 121), jossa luovutusta vastaan esitetty väite perustui lähinnä perusoikeuskirjan 47 artiklaan ja 48 artiklan 2 kohtaan, Supreme Court esitti

arviointiperusteeksi sen, loukattaisiinko etsityn henkilön ”oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan perusoikeuden keskeistä sisältöä”, jos hänet luovutettaisiin. Supreme Court päätteli tämän arviointiperusteen unionin tuomioistuimen suuren jaoston 25.7.2018 antamasta tuomiosta L.M. (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586).

- 22 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä korostetaan vakiintunutta ja perustavanlaatuista pääsääntöä vastaajan poissa ollessa annettujen tuomioiden kiellosta, ellei niihin liity oikeutta asian uudelleen käsittelyyn (Stoichkov v. Bulgaria (9808/02, 44 EHRR 14), Sejdivic v. Italia (56581/00, 2006) ja Othman v. Yhdistynyt kuningaskunta (8139/09, (2012) 55 EHRR 1)). Sopimuspuolten velvollisuus taata syytetylle oikeus olla henkilökohtaisesti läsnä käsittelyssä – joko ensimmäisessä menettelyssä tai uudelleen käsittelyssä – ”on yksi 6 artiklan olennaisista edellytyksistä” (tuomio Sejdivic, 84 kohta). Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut tuomiossa Othman, että ”ihmisoikeustuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan karkottamis- tai luovuttamispäätös voi poikkeuksellisesti aiheuttaa ongelman 6 [artiklan] kannalta siinä tapauksessa, että pakoilevalta henkilöltä on evätty tai häneltä saatetaan evätä räikeästi oikeudet luovutusta pyytävässä maassa” (258 kohta). Ihmisoikeustuomioistuin huomautti tämän jatkoksi todenneensa, että ”tietty kohtuuttomat toimet voidaan katsoa räikeäksi oikeuden epäämiseksi”, mukaan lukien ”vastaajan poissa ollessa annettu tuomio, johon ei liity mahdollisuutta syytteen asiasisällön uudelleen tutkimiseen” (259 kohta).
- 23 Irlannin oikeudessa ”on täysin selvää, että periaate, jonka mukaan perustuslain [Constitution] 38 §:n 1 momentissa, jossa kielletään rikosoikeudenkäynnin käyminen ”muutoin kuin asianmukaisesti lakia noudattaen”, taattujen oikeuksien käyttämiseksi rikoksesta syytetyn on tiedettävä, milloin ja missä oikeuskäsittely käydään.” (O’ Brien v. Coughlan, [2016] IESC 4, [2018] 2 IR 270, [8][– –] kohta). Syytetyn oikeutta olla henkilökohtaisesti läsnä ja seurata itseään koskevaa oikeuskäsittelyä on luonnehdittu ”syytetyn perustuslailliseksi perusoikeudeksi, jota jokaisella tuomioistuimella olisi velvollisuus suojata ja puolustaa” (kuten tuomari J. Murphy toteaa tuomiossa Lawlor v. Hogan, [1993] ILRM 606, 610 kohta). Kyseinen oikeus ulottuu rangaistuksen määräämistä koskeviin käsittelyihin ja myös käsittelyihin, joiden päätteeksi lykätty rangaistus voidaan panna täytäntöön. Oikeus olla henkilökohtaisesti läsnä ei ole kuitenkaan ehdoton, ja se voidaan evätä tietyissä tarkkaan rajatuissa olosuhteissa.
- 24 Valittaja ottaa esille vielä kaksi Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisua eli tuomion Bohmer v. Saksa (37568/97, 3.10.2002) ja tuomion El Kaada v. Saksa (2130/10, 12.11.2015), joissa vahvistetaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan soveltaminen lykättyjen rangaistusten täytäntöönpanoa koskeviin päätöksiin tietyissä olosuhteissa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut kummassakin edellä mainitussa tuomiossa, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 kappaleessa määrättyä syyttömyysolettamaa on rikottu, kun lykätty rangaistukset on määrätty pantavaksi täytäntöön sillä perusteella, että asianomainen henkilö oli syyllistynyt uuteen rikokseen, tilanteessa, jossa kyseinen

ratkaisu tehtiin ennen kuin 6 artiklan mukaisessa oikeudenkäynnissä oli annettu syyllisyyden toteava lopullinen ratkaisu.

Ennakkoratkaisupyynnön perustelut

- 25 Court of Appeal on esittänyt yksityiskohtaisen ratkaisun tässä menettelyssä (viite: [2021] IECA 209), ja tuossa ratkaisussa esitetään yksityiskohtaisesti syyt, joiden vuoksi Court of Appeal pitää ennakkoratkaisun pyytämistä välttämättömänä valitusasioiden ratkaisemiseksi. Kyseisen ratkaisun jäljennös on tämän ennakkoratkaisupyynnön **liitteenä 1**.
- 26 Esillä olevan asian tosiseikat poikkeavat tuomion Ardic taustalla olleen asian tosiseikoista monin tavoin. Toisin kuin tuomion Ardic taustalla olleessa asiassa, valittajalle [ensimmäisestä rikoksesta] määrätyn vapausrangaistuksen (jonka täytäntöönpano oli lykätty kokonaisuudessaan alusta asti, toisin kuin tuomion Ardic taustalla olleessa asiassa) täytäntöönpano johtui myöhemmin annetusta toista rikosta koskevasta tuomiosta. Viimeksi mainitulla tuomiolla oli ratkaiseva vaikutus valittajalle aiemmin määrätyn lykätyn vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevaan päätökseen. Toinen ero on se, ettei valittajalla ole – toisin kuin Ardicilla – oikeutta tulla kuulluksi jälkikäteen (ainoastaan oikeus ”ylimääräiseen muutoksenhakuun”), jos hänet luovutetaan. Jos hänet luovutetaan, hänellä ei ole oikeutta uudelleenkäsitelyyn toisen rikoksen osalta, ja kyseisestä rikoksesta annettua tuomiota koskeva muutoksenhakuaika on kulunut umpeen. Niin kauan kuin tuomio pysyy voimassa, täytäntöönpanopäätös pysyy voimassa, ja valittajan on suoritettava vankeusrangaistus, jonka osalta luovutusta vaaditaan.
- 27 Tästä huolimatta voidaan väittää, että täytäntöönpanopäätös oli pelkkä ”*päätös, joka liittyy aiemmin määrätyn vapausrangaistuksen täytäntöönpanoon tai soveltamiseen*”, eikä kyseisen päätöksen eikä toista rikosta koskevan tuomion tarkoituksena ollut muuttaa ensimmäisestä rikoksesta valittajalle määrätyn vapausrangaistuksen luonnetta tai määrää eikä niillä ollut tällaista vaikutusta. Vaikka aiemmin lykätyn rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevalla päätöksellä on ilmeisen merkittäviä seurauksia asianomaiselle henkilölle, tuomiossa Ardic todetaan, ettei rangaistuksen luonne tai määrä muutu tällaisen päätöksen vaikutuksesta. Tällä perusteella voidaan todeta, ettei täytäntöönpanoa koskevan päätöksen täsmällisellä luonteella ole merkitystä riippumatta siitä, onko kyseessä päätös ehdonalaisen vapauttamisen rikkomisesta johtuvasta ehdonalaisen vapauttamisen kumoamisesta, kuten tuomiossa Ardic, vai uudesta rikostuomiosta johtuvasta aiemmin lykätyn rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestä, kuten esillä olevassa asiassa.
- 28 Court of Appeal katsoo samalla, että esillä olevan asian olosuhteilla on paljon läheisempi yhteys Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaan (sekä perusoikeuskirjan 47 artiklaan ja 48 artiklan 2 kohtaan, joihin vedotaan tässä, koska eurooppalainen pidätysmääräysjärjestelmä on unionin oikeuden luomus) kuin tuomiossa Ardic. Ensimmäisestä rikoksesta määrätty vapausrangaistus on täytäntöönpanokelpoinen vain siksi, että valittajan toista rikosta koskeva tuomio ja

sitä seurannut täytäntöönpanopäätös annettiin valittajan poissa ollessa. Vaikka täytäntöönpanopäätös oli erillinen oikeuden päätös, se vaikuttaa muodollisuudelta: [valittajan] toista rikosta koskevan tuomion perusteella vaikuttaa siltä, ettei piirioikeudella ollut harkintavaltaa, vaan se oli velvollinen antamaan lykätyn rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan päätöksen. Toista rikosta koskevalla tuomiolla oli näin ollen olennaisesti ratkaiseva vaikutus valittajan ensimmäisestä rikoksesta aiemmin määrätyn lykätyn vapausrangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan päätöksen antamiseen. Muutoin olemassa ei olisi täytäntöönpanokelpoista vapausrangaistusta, jonka osalta luovutus voitaisiin määrätä eurooppalaisen pidätysmääräyksen nojalla. Valittaja väittää tässä asiayhteydessä, että koska tuomioistuimet eivät tunnustaisi tai pitäisi pätevänä valittajan poissa ollessa annettua toista rikosta koskevaa tuomiota (puitepäätöksen 4 a artiklan / vuoden 2003 lain 45 §:n säännösten perusteella), minkä osalta valittaja kiinnittää huomiota siihen seikkaan, ettei Puola ole vaatinut hänen luovuttamistaan kyseisen rikoksen osalta syistä, joita ei ole tarkennettu, niiden ei pitäisi tunnustaa kyseistä tuomiota tai pitää sitä pätevänä myöskään hänen luovuttamiseksi ensimmäisen rikoksen osalta.

- 29 Jos oletetaan, että puitepäätöksen 4 a artikla / vuoden 2003 lain 45 § estää valittajan luovuttamisen toisesta rikoksesta valittajan poissa ollessa käydyin oikeuskäsittelyn ja annetun tuomion johdosta määrätyn rangaistuksen suorittamista varten, vaikuttaisi omituiselta, jos [hänet] katsotaan voitavan luovuttaa ensimmäisestä rikoksesta määrätyn rangaistuksen suorittamista varten, koska kyseinen rangaistus on täytäntöönpanokelpoinen ainoastaan saman, valittajan poissa ollessa annetun tuomion perusteella.
- 30 Court of Appealin näkemyksen mukaan tuomiossa Ardic tarkastellussa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä, kuten tuomiossa Boulois v. Luxembourg, ei oikeastaan käsitellä esillä olevaa ongelmaa. Tuomion Boulois taustalla olleessa asiassa ei ollut kyse lykätyn rangaistuksen täytäntöönpanosta myöhemmän tuomion johdosta. Sen sijaan siinä oli kyse poistumislupaa, ehdonalaista vapautta ja toiseen vankilaan siirtoa koskevista Luxemburgin rikosseuraamuslautakunnan päätöksistä. Käsiteltävässä asiassa on päinvastoin selvää, että 6 artiklaa olisi pitänyt soveltaa toista rikosta koskevaan oikeudenkäyntiin, valittajan tuomitsemiseen ja hänelle määrättyyn rangaistukseen. Kuten edellä huomautetaan, kyseinen tuomio vaikuttaa olevan ratkaiseva valittajalle ensimmäisestä rikoksesta määrätyn lykätyn vapausrangaistuksen täytäntöönpanon kannalta. Itse asiassa kyseinen tuomio johti rangaistuksen täytäntöönpanoon.
- 31 Tämän perusteella Court of Appealista on perusteltua todeta, että täytäntöönpanopäätös liittyy niin läheisesti toista rikosta koskevaan tuomioon, että kyseiseen tuomioon vaikuttavan 6 artiklan 1 kappaleen rikkomisen on katsottava vaikuttavan myös kyseiseen täytäntöönpanopäätökseen. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioiden Bohmer v. Saksa ja El Kaada v. Saksa voidaan perustellusti katsoa tukevan tällaista argumenttia. Toisin kuin tuomion Boulois taustalla olleessa asiassa sekä tuomiossa Ardic mainituissa muissa

viranomaisissa, kyseiset päätökset koskivat lykätyn rangaistuksen täytäntöönpanoa myöhemmän rikokseen syyllistymisen perusteella. Vaikka tosiseikat olivat sillä tavalla erilaiset, että täytäntöönpanopäätökset annettiin asianomaisissa tuomioistuimissa sellaisen syyllisyyden toteavan ratkaisun perusteella, joka ei perustunut rikosoikeudenkäynnin päätteeksi annettuun lopulliseen tuomioon, mikä oli vastoin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 kappaletta, vastaavalla tavalla kuin tuomiossa Bohmer ja tuomiossa El Kaada, joissa kyseessä olleet täytäntöönpanopäätökset olivat vastoin lakia sillä perusteella, että ne perustuivat syyllisyyden toteamiseen Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 kappaleen vastaisella tavalla, myös valittajan tapauksessa täytäntöönpanopäätös [– –] on vastoin lakia sillä perusteella, että se perustuu syyllisyyden toteamiseen – toista rikosta koskevaan tuomioon – Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleen vastaisella tavalla. Jälkimmäisessä tapauksessa, kuten ensin mainitussakin, ”*rangaistusta vastaava haitta*” – alkuperäisen tuomion mukaisen vankeusrangaistuksen lykkäämisen kumoaminen – on aiheutunut ”*uuden rikoksen*” johdosta (tuomio Bohmer, 66 kohta).

- 32 Tuomiota Bohmer ja tuomiota El Kaada voidaan siis tulkita siten, että niissä vahvistetaan se yleisempi periaate, että kun lykättyä rangaistusta haetaan täytäntöön pantavaksi myöhemmän rikokseen syyllistymisen johdosta, täytäntöönpanopäätöksen on perustuttava syyllisyyden toteamiseen Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa noudattaen.
- 33 Tältä osin mahdollisen noudattamatta jättämisen vakavuuden osalta Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan poissa olevan henkilön tuomitsemista ilman mahdollisuutta syytteen asiasisällön uudelleentutkimiseen voidaan lähtökohtaisesti pitää ”*oikeuden räikeänä epäämisenä*” ja siten siihen voidaan vedota ”*poikkeuksellisesti*” 6 artiklan nojalla karkottamispäätöksen (tai luovuttamispäätöksen) yhteydessä. Puitepäätöksen 4 a artikla vastaa tätä näkemystä, koska siinä annetaan nimenomaisesti täytäntöönpanojäsenvaltioiden tuomioistuimille valta kieltäytyä luovuttamisesta, jos ”*päätökseen johtanut oikeudenkäynti*” (sellaisena kuin sitä on tulkittu) on käyty vastaajan poissa ollessa sellaisissa olosuhteissa, jotka merkitsevät 6 artiklan 1 kappaleen rikkomista. Vastaajan poissa ollessa annettuja tuomioita pidetään varsinaisesti vakavana seikkana, mikä edellyttää keskeisten rikosoikeuden oikeusnormien ja perusoikeuksien noudattamista ja millä voidaan perustella äärimmäisenä toimenä toteutettava luovuttamisesta kieltäytyminen. Puitepäätöksen 4 a artiklan soveltamisalaan kuuluvissa tapauksissa täytäntöönpanevan valtion ei erityisesti edellytetä jättävän 6 artiklan rikkomisen korjaamista pidätysmääräyksen antaneen valtion tuomioistuimille.
- 34 Puitepäätöksen 4 a artiklan 1 kohdan soveltamisalan osalta Court of Appealista vaikuttaa perustellulta, että käsiteltävässä asiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa etsityn henkilön 6 artiklan mukaisten oikeuksien (ja hänelle perusoikeuskirjan 47 ja 48 artiklan nojalla kuuluvien oikeuksien) aineellinen puolustaminen edellyttää, että ”*päätökseen johtaneen oikeudenkäynnin*” olisi

tulkittava käsittävän peräkkäiset rikosoikeudenkäynnit, joiden päätteeksi annetaan tuomio, kun kyseisellä tuomiolla on ratkaiseva rooli sen aiemmin lykätyn rangaistuksen täytäntöönpanossa, jonka osalta luovutusta haetaan.

- 35 Vaikka tämä laajentaisi 4 a artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen ”päätösten” käsitettä, on perusteltua todeta, ettei tämän pitäisi haitata eurooppalaisen pidätysmääräyksen mekanismin toimintaa tilanteessa, jossa jäsenvaltiot ovat joka tapauksessa jo velvollisia noudattamaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaletta rikosoikeudenkäynneissään. Kun lykätyn rangaistuksen täytäntöönpanoa koskeva päätös johtuu myöhemmästä tuomiosta, ei pidätysmääräyksen antaneelle jäsenvaltiolle vaikuta näin ollen aiheutuvan kohtuutonta taakkaa sen osoittamisesta, että etsitty henkilö on ollut läsnä tuomioon johtaneessa oikeudenkäynnissä (ja soveltuvin osin rangaistuksen määrittämisestä koskevassa käsittelyssä) tai, jos henkilö ei ole ollut läsnä, että hänelle 6 artiklan mukaisesti kuuluvia oikeuksia on muuten kunnioitettu.
- 36 Tämän perusteella Court of Appeal ei voi todeta, että tuomio Ardic estää yksiselitteisesti valittajan esittämien luovuttamisen vastustamista koskevien perusteiden hyväksymisen, vaan sille jäävien epäilyjen vuoksi sekä kyseessä olevien seikkojen perustavan merkityksen ja pidätysmääräyksen antaneelle valtiolle ja täytäntöönpanevalle valtiolle tässä yhteydessä kuuluvien velvoitteiden laajuuden selkiyttämistä ja varmuutta koskevan tarpeen huomioon ottaen Court of Appeal katsoo aiheelliseksi pyytää unionin tuomioistuimelta SEUT 267 artiklan mukaista ennakkoratkaisua.

Ennakkoratkaisukysymykset

- 37 Court of Appeal esittää jäljempänä olevat kysymykset. Riippuen siitä, miten 1 kysymykseen vastataan, toiseen ja kolmanteen kysymykseen ei ole välttämättä tarpeen vastata.
1. *Jos etsityn henkilön luovuttamista vaaditaan sellaisen vapausrangaistuksen suorittamiseksi, jota aluksi lykättiin mutta joka määrättiin sittemmin täytäntöön pantavaksi sen johdosta, että etsitty henkilö tuomittiin myöhemmin toisesta rikoksesta, ja jos täytäntöönpanopäätös on ollut pakko antaa kyseisen tuomion johdosta, onko menettely, joka on johtanut kyseiseen myöhempään tuomioon, ja/tai menettely, joka on johtanut täytäntöönpanopäätöksen antamiseen, osa neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS 4 a artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ”päätökseen johtanutta oikeudenkäyntiä”?*
 2. *Onko täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella edellä 1 kysymyksen yhteydessä kuvatussa tilanteessa oikeus ja/tai velvollisuus tutkia, onko myöhempään tuomioon johtaneessa menettelyssä ja/tai täytäntöönpanopäätökseen johtaneessa menettelyssä, joka on käyty kokonaan etsityn henkilön poissa ollessa, noudatettu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 6 artiklaa ja erityisesti onko etsityn henkilön kyseisistä*

menettelyistä poissaolon takia loukattu puolustautumisoikeuksia ja/tai etsityn henkilön oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin?

3. a) Jos täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen toteaa, että myöhempään tuomioon ja täytäntöönpanopäätökseen johtaneessa menettelyssä ei ole noudatettu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen 6 artiklaa ja että erityisesti etsityn henkilön poissaolon takia on loukattu puolustautumisoikeuksia ja/tai etsityn henkilön oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, onko täytäntöönpanosta vastaavalla oikeusviranomaisella edellä 1 kysymyksen yhteydessä kuvatussa tilanteessa oikeus ja/tai velvollisuus a) kieltäytyä luovuttamasta etsittyä henkilöä sillä perusteella, että luovuttaminen olisi vastoin edellä mainitun yleissopimuksen 6 artiklaa ja/tai Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklaa ja 48 artiklan 2 kohtaa, ja/tai b) edellyttää luovutuksen ehtona, että pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen takaa, että etsityllä henkilöllä on luovutuksen jälkeen täytäntöönpanopäätöksen antamiseen johtaneen tuomion osalta oikeus uudelleen käsittelyyn tai muutoksenhakuun, johon hänellä on oikeus osallistua ja joka antaa mahdollisuuden asian aineelliseen uudelleentutkimiseen, mukaan lukien uudet todisteet, ja joka voi johtaa alkuperäisen ratkaisun kumoamiseen?

b) Onko edellä 3 kysymyksen a kohdan tilanteessa arviointiperusteena se, loukkaako etsityn henkilön luovutus edellä mainitun yleissopimuksen 6 artiklan ja/tai perusoikeuskirjan 47 artiklan ja 48 artiklan 2 kohdan mukaisten perusoikeuksien keskeistä sisältöä, ja jos on, onko se, että myöhempään tuomioon ja täytäntöönpanopäätökseen johtanut menettely on käyty vastaajan poissa ollessa ja että etsityllä henkilöllä ei ole, jos hänet luovutetaan, oikeutta uudelleen käsittelyyn tai muutoksenhakuun, riittävä peruste sille, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi todeta luovutuksen rikkovan kyseisten oikeuksien keskeistä sisältöä?

Loppuhuomautukset

- 38 Valitusasian käsittelyä lykätään, kunnes unionin tuomioistuin on antanut vastauksensa edellä oleviin kysymyksiin. Koska valittaja on tällä hetkellä vapautettuna takuita vastaan, Court of Appeal ei pidä aiheellisena vaatia ennakkoratkaisupyyntöä käsittelyä kiireellisessä tai nopeutetussa menettelyssä.

[–

–]

LIITE – VUODEN 2003 LAIN 45 §

”45. – Henkilöä ei luovuteta tämän lain nojalla, [– –] paitsi jos eurooppalaiseen pidätysmääräykseen on merkitty puitepäätöksen [– –] liitteessä olevan lomakkeen d kohdan 2, 3 ja 4 alakohdassa edellytetyt seikat jäljempänä tässä pykälässä olevan taulukon mukaisesti.

TAULUKKO

(d) Ilmoittakaa, oliko asianomainen henkilö henkilökohtaisesti läsnä päätökseen johtaneessa oikeudenkäynnissä:

1. ☐ Kyllä, henkilö oli henkilökohtaisesti läsnä päätökseen johtaneessa oikeudenkäynnissä.

2. ☐ Ei, henkilö ei ollut henkilökohtaisesti läsnä päätökseen johtaneessa oikeudenkäynnissä.

3. Jos olette merkinnyt kohdan 2, vahvistakaa yksi seuraavista:

☐ 3.1 a. haaste oli annettu (päivä/kuukausi/vuosi) asianomaiselle henkilölle henkilökohtaisesti tiedoksi ja hänelle oli siten ilmoitettu päätökseen johtaneen oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta ja hänelle oli ilmoitettu, että asia voidaan ratkaista, vaikka hän jää pois oikeudenkäynnistä;

TAI

☐ 3.1 b. haastetta ei ollut annettu asianomaiselle henkilölle henkilökohtaisesti tiedoksi, mutta hän oli muilla keinoin tosiasiallisesti saanut virallisen tiedon päätökseen johtaneen oikeudenkäynnin ajankohdasta ja paikasta siten, että voidaan kiistattomasti todeta, että hän oli tietoinen oikeudenkäynnistä, ja hänelle oli ilmoitettu, että asia voidaan ratkaista, vaikka hän jää pois oikeudenkäynnistä;

TAI

☐ 3.2 asianomainen henkilö oli oikeudenkäynnistä tietoisena valtuuttanut oikeudenkäyntiasiamiehen, jonka joko asianomainen henkilö tai valtio oli nimennyt puolustamaan häntä oikeudenkäynnissä, ja tämä asiamies oli tosiasiallisesti puolustanut häntä oikeudenkäynnissä;

TAI

☐ 3.3 päätös oli annettu asianomaiselle henkilölle tiedoksi (päivä/kuukausi/vuosi) ja hänelle oli nimenomaisesti ilmoitettu hänen oikeudestaan uudelleenkäsitteilyyn tai muutoksenhakuun, johon henkilöllä on oikeus osallistua ja joka antaa mahdollisuuden asian aineelliseen

uudelleentutkimiseen, mukaan lukien uudet todisteet, ja joka voi johtaa alkuperäisen päätöksen kumoamiseen, ja

- henkilö nimenomaisesti ilmoitti, ettei hän riitautu päätöstä;

TAI

- henkilö ei pyytänyt uudelleenkäsittelyä tai hakenut muutosta määräajassa;

TAI

- 3.4 päätöstä ei ollut annettu asianomaiselle henkilölle tiedoksi henkilökohtaisesti, mutta

— henkilölle annetaan päätös henkilökohtaisesti tiedoksi viipymättä luovuttamisen jälkeen;

ja

— annettaessa henkilölle päätös tiedoksi hänelle nimenomaisesti ilmoitetaan hänen oikeudestaan uudelleenkäsittelyyn tai muutoksenhakuun, johon henkilöllä on oikeus osallistua ja joka antaa mahdollisuuden asian aineelliseen uudelleentutkimiseen, mukaan lukien uudet todisteet, ja joka voi johtaa alkuperäisen päätöksen kumoamiseen; ja

— henkilölle ilmoitetaan, missä ajassa, ... päivän kuluessa, hänen on pyydettävä uudelleenkäsittelyä tai haettava muutosta. . .

4. Jos olette merkinnyt edellä olevan 3.1 b, 3.2 tai 3.3 kohdan, ilmoittakaa sen osalta, miten kyseinen edellytys on täyttynyt.”